

МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНОМУ НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ

Хміль О.В., Каськова Л.Ф., Хміль Д.О., Колот Е.Г., Бережна О.Е, Солошенко Ю.І.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична
стоматологічна академія» (м. Полтава)

Анотація. Самостійна робота максимально оптимізує використання індивідуальних творчих можливостей студента, сприяє поповненню та розширенню обсягів спеціальних знань, спонукає на систематичну самоосвіту та постійний професійний розвиток особистості.

Ключові слова: навчальний процес, самостійна робота, сучасні методи навчання, науково-дослідницька робота.

Вдосконалення методів викладання, пошук нових форм мотивації до самостійної щоденної пізнавальної діяльності студентів-стоматологів - є однією з найважливіших завдань підвищення якості підготовки спеціалістів в системі кредитно-модульної організації навчального процесу в ВДНЗУ «УМСА».

У процесі становлення професійних, моральних, особистісних якостей майбутнього лікаря, а тим більш лікаря-стоматолога, самостійна робота набуває особливої ролі. Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах передбачено, що самостійна робота студентів має становити не менше 1/3 і не більше 2/3 загального обсягу часу, відведеного на вивчення конкретної дисципліни. Така кількість годин дає змогу розвивати пізнавальну активність, формувати самостійність як рису особистості, здатність до творчого розв'язання сучасних виробничих завдань, уміння приймати рішення [1].

В умовах кредитно-модульної системи навчання головна увага повинна приділятися ефективній організації самостійної роботи студентів. Відбувається принципова зміна організації освітнього процесу в медичній освіті: скорочується аудиторне навантаження, замінюється пасивне слухання лекцій значним зростанням частки самостійної роботи студентів [2].

Зростаючий розрив між обсягом знань, призначених для вивчення, і можливістю їх засвоєння і застосування, може бути подоланий лише шляхом подальшого розвитку розумових здібностей студентів, формування в них здатності самостійно регулювати процес отримання нових знань, що суттєво підвищить ефективність навчання [4].

Самостійна робота є одним з найважливіших компонентів освітнього процесу, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних і поза аудиторних занять без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом. Розширення функцій та зростання ролі самостійної роботи студентів не тільки веде до збільшення її обсягу, а й обумовлює зміну взаємовідносин між викладачем і студентом як рівноправними суб'єктами навчальної діяльності, привчає самостійно вирішувати питання організації, планування, контролю за своєю навчальною діяльністю, виховуючи у студента самостійність, як особисту рису характеру. Навчання буде результативнішим, якщо воно ґрунтується на принципах, які активізують і вмотивовують пізнавальну діяльність студентів, тобто посилюють професійну спрямованість навчання, розвивають наукову та науково-дослідницьку самостійність студентів під час вивчення дисципліни в аудиторний та в поза аудиторний час [2, 4].

Самостійну роботу студентів необхідно ретельно планувати й організовувати у поєднанні з іншими формами навчання. Тобто, слід більш ретельно вибирати зміст та обсяг навчального матеріалу для самостійного опрацювання студентами. Відіграє роль і методично правильна організація роботи студента в аудиторії та поза нею. Важливим є забезпечення студента необхідними методичними матеріалами з метою перетворення процесу самостійної роботи в процес творчий. Виходячи з цих параметрів, можуть бути запропоновані такі форми організації самостійної роботи студентів: написання рефератів, академічних історій хвороби, підготовка доповідей, оглядів літератури на

практичному занятті, санітарно-просвітницькі бесіди та уроки гігієни в дитячих колективах, доповіді та публікації тез на студентських наукових конференціях.

Однією із форм самостійної роботи в навчальному процесі є підготовка студентської науково-дослідної роботи та доповіді на студентську науково-практичну конференцію. Науково-дослідницька діяльність значно підвищує самооцінку студента, стимулює його до подальшої наукової діяльності, а також знаходить своє відображення у рейтинговій оцінці в системі поточного та підсумкового модульного контролю [3].

Активізація взаємодії викладача і студента у самостійній роботі також виникає під час клінічного розгляду тематичних хворих. Студенти виконують роль не пасивних спостерігачів, а самостійно, докладно, з урахуванням особливостей деонтології, доповідають скарги, анамнез, особливості клінічного перебігу, проводять огляд, намічають план обстеження, обґрунтовано формулюють клінічний діагноз, планують лікування. Розгляд закінчується вирішенням ситуаційних завдань, що вчить гнучкості використання отриманих знань, вміння орієнтуватися у нових нестандартних ситуаціях, поєднувати теорію з практикою. Таким чином, заняття проводиться з максимальною активізацією пізнавально-розумової діяльності студентів [4].

З огляду на економічні умови і можливості поліграфічної бази, варто рекомендувати перехід на електронні видання, лекційні матеріали викладачів, що зараз уже частково реалізується. Також необхідно виділити можливість дистанційного навчання з використанням інформаційних комп'ютерних технологій. Саме дистанційне навчання покликане скоротити аудиторне навантаження й збільшити частку самостійної роботи студента [1, 4].

Керування самостійною роботою студентів з боку викладача – це, насамперед, вміння оптимізувати процес сполучення цих двох частин. Контроль самостійної роботи не повинен бути самоціллю для викладача, а насамперед – стати мотивуючим фактором освітньої діяльності студента.

Варто включати результати виконання самостійної роботи у показники поточної успішності студента по дисципліні, щоб від отриманих оцінок безпосередньо

залежав рейтинг студента, а отже, стипендія чи її розмір. Багатьом студентам важливий моральний інтерес у формі суспільного визнання. А це, у свою чергу, дозволяє оптимально використовувати індивідуальні можливості студента, викликає потребу у самостійному розв'язанні практичних завдань та особистому професійному розвитку, сприяє поглибленню знань та вмінь, виробляє наполегливість та організованість, розвиває практичні навички, клінічне мислення, виховує необхідність постійного поповнення та розширення обсягів спеціальних знань, орієнтує на систематичну самоосвіту.

Самостійна робота, головним чином, повинна ставити за мету розширення, закріплення й удосконалення знань і вмінь, які студент здобуває під час традиційних аудиторних занять, а також сприяти розвитку творчого потенціалу студента.

Таким чином, активне залучення студентів у навчальний і науково-дослідний процес є одним з основних засобів засвоєння навчального матеріалу в поза аудиторний час і сприяє формуванню потреби у самостійному вивченні додаткового матеріалу. Науково-дослідницька робота має неабияке значення як в плані підвищення професійних знань і навичок майбутнього лікаря, так і для формування культурної всебічно розвиненої особистості.

Література

1. Казаков В.Н. Болонские реформы в высшем медицинском образовании Украины: достижения, проблемы, перспективы/В.Н. Казаков, А.Н. Талалаенко, М. Б. Первак // Університетська клініка. - 2007. - N 2. - С. 3-7.
2. Канівець С.В. Самостійна робота студентів у системі модульно-рейтингового навчання / С.В Канівець, О.В. Канівець // Організація навчально-виховного процесу. - 2006. - Вип. 6. - С. 150-156.
3. Максименко С.Д. Науково-дослідницька діяльність студентів: метод. рек. /С.Д. Максименко, М.М. Філоненко. - К., - 2013. - 64 с.
4. Тупота А.Д. Самостійна робота студента - вища форма навчальної діяльності у навчальному закладі / А.Д. Тупота // Нові технології навчання. - 2007. - Вип.47. - С. 77-80.